

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2025. Issue 4

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

SUN'IY INTELEKTNING TA'LIM SIFATIGA TA'SIRI

Gavhar Mamataliyeva Boymirzayevna

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining ta'lim sifati va o'quv jarayoniga ta'siri, ularning afzalliklari hamda imkoniyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda SI vositalarining o'quv jarayonini individuallashtirish, baholash tizimini avtomatlashtirish, o'qituvchilarning ish yukini kamaytirish va raqamli ta'limni rivojlantirishdagi o'zni ko'rib chiqiladi. Shuningdek, SI texnologiyalarining pedagogik, axloqiy va texnik cheklovlari ham tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ta'lim sifati, raqamli transformatsiya, o'quv jarayoni, innovatsion texnologiyalar

Kirish. XXI asr — bu raqamli texnologiyalar asridir. Sun'iy intellekt inson hayotining deyarli barcha sohalariga kirib kelgan bo'lib, ta'lim sohasidan ham chetda qolmadi. Bugungi kunda 'aqlli ta'lim tizimlari', 'SI yordamidagi o'qitish' va 'shaxsga yo'naltirilgan ta'lim' tushunchalari zamonaviy pedagogikaning ajralmas qismiga aylanmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 28-iyuldagi PQ-266-sonli 'Raqamli ta'limni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida'gi qarorida ham SI asosida yaratilgan ta'lim resurslarini keng joriy etish milliy ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan.

Ta'lim sifati faqatgina o'quvchilarning baholari bilan emas, balki ularning tanqidiy fikrlashi, muammolarni hal etish va ijodiy yondashuv qobiliyatlari bilan belgilanadi. Shu nuqtai nazardan, sun'iy intellekt o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash, ularga mos o'quv materiallarini taqdim etish imkoniyatini yaratadi.

1. Sun'iy intellektning ta'limdagi roli va imkoniyatlari

Bugungi kunda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari ta'lim tizimida shunchaki yordamchi vosita emas, balki o'quv jarayonining ajralmas qismi sifatida shakllanmoqda. SI nafaqat o'qituvchining ishini yengillashtiradi, balki o'quvchilarning o'zlashtirish jarayonini ham chuqur tahlil qilib, o'quv dasturlarini individuallashtirish imkonini beradi.

Avvalo, SI texnologiyalarining ta'limdagi asosiy rollari quyidagilardan iborat:

1.1. Aqlli o'qitish tizimlari (Intelligent Tutoring Systems, ITS):

Bunday tizimlar o'quvchilarning har bir harakatini, test natijalarini va xatolarini tahlil qiladi hamda ularga shaxsiy tavsiyalar beradi. Masalan, "ALEKS", "Duolingo" va "Carnegie Learning" kabi tizimlar har bir foydalanuvchining bilim darajasiga mos mashg'ulotlarni shakllantiradi. Natijada o'quvchi o'z sur'atida, qiziqishlariga mos ravishda o'rganadi.

1.2. Ma'lumotlarni tahlil qilish va o'quv jarayonini optimallashtirish:

AI algoritmlari o'quvchilarning faoliyati, ishtiroki, baholari va davomati haqidagi katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilib, o'qituvchilarga samarali

qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Masalan, tizim o'quvchining qaysi mavzuda qiynalayotganini aniqlab, unga mos takrorlash mashg'ulotlarini taklif qiladi.

1.3. Virtual o'qituvchilar va sun'iy yordamchilar: ChatGPT, Google Gemini yoki Khanmigo kabi sun'iy intellekt asosidagi vositalar o'qituvchilarga dars ishlanmalari, test savollari va tahliliy hisobotlar tayyorlashda yordam beradi. O'quvchilar esa bu vositalardan interfaol tarzda savol-javob, tushuntirish va maslahat olish uchun foydalanishlari mumkin.

1.4. Moslashuvchan o'quv platformalari (Adaptive Learning Systems):

SI yordamida har bir o'quvchining o'rganish uslubi aniqlanadi va unga mos kontent avtomatik tarzda tanlanadi. Bu tizimlar o'quvchini zeriktirmaydi, balki qiyinchilik darajasini dinamik ravishda moslashtiradi.

1.5. Raqamli ta'lim muhitlarini boshqarish:

Moodle, Google Classroom, Edmodo va boshqa LMS tizimlari SI algoritmlarini integratsiya qilgan bo'lib, ular o'quvchilarning faolligini, topshiriqlarni bajarish sifatini, vaqt boshqaruvini tahlil qiladi va natijalarni vizual tarzda o'qituvchiga taqdim etadi.

1.6. Tabiiy tilni qayta ishlash (Natural Language Processing, NLP):

Til o'rganish, insho tahlili, avtomatik tarjima va ovozli yordamchi tizimlarda SI keng qo'llaniladi. Masalan, Grammarly, DeepL yoki Google Translate singari platformalar o'quvchilarga yozma nutqni yaxshilashda yordam beradi.

1.7. Simulyatsiya va virtual reallik (VR/AR) asosidagi ta'lim:

SI VR/AR texnologiyalari bilan birgalikda ishlaganda, o'quvchilar uchun immersiv (sho'ng'ish) o'quv tajribasini yaratadi. Masalan, tibbiyot talabasi virtual jarrohlik amaliyotini bajarishi yoki fizika fani o'quvchisi laboratoriya tajribasini xavfsiz sharoitda sinab ko'rishi mumkin.

1.8. Baholash tizimini avtomatlashtirish:

Sun'iy intellekt test, yozma ish yoki loyiha tahlilini tezkor, xolis va tizimli baholaydi. Bu o'qituvchining vaqtini tejaydi va sub'ektivlikni kamaytiradi.

1.9. Inklyuziv ta'limni qo'llab-quvvatlash:

Sun'iy intellekt nogironligi bo'lgan o'quvchilarga maxsus moslashtirilgan o'quv muhitini yaratishda ham katta rol o'ynaydi. Masalan, nutqni matnga aylantiruvchi yoki matnni ovozli o'qiydigan dasturlar imkoniyati cheklangan bolalar uchun juda muhim yordamchi vositadir.

Sun'iy intellekt ta'limda o'quvchi markazli yondashuvni mustahkamlaydi, o'qituvchini esa murabbiy va yo'l boshchi sifatida yangi bosqichga olib chiqadi. AI texnologiyalarining to'g'ri joriy etilishi nafaqat ta'lim samaradorligini, balki ta'limning insoniyligini ham oshiradi.

2. Sun'iy intellektning ta'lim sifatiga ijobiy ta'siri

1. Individuallashtirilgan ta'lim: SI o'quvchining bilish sur'atiga, kuchli va zaif tomonlariga qarab, mos materiallarni taqdim etadi.

2. Motivatsiyani oshiradi: Interfaol o'yin elementlari, vizual ko'mak va ovozli yordamchilar orqali o'quvchi qiziqishini kuchaytiradi.

3. Obyektiv baholash: SI tizimlari insoniy xatolardan xoli bo'lib, faqat natijaga asoslangan baholash imkonini beradi.

4. O'qituvchining kasbiy rivojlanishi: Yangi texnologiyalar o'qituvchini innovatsion va tanqidiy fikrlashga undaydi.

5. Ta'lim sifati boshqaruvi: SI asosidagi tahliliy ma'lumotlar ta'lim muassasalariga o'quv dasturlarini takomillashtirishda yordam beradi.

3. Sun'iy intellektdan foydalanishdagi muammolar va cheklovlar

Afzalliklariga qaramay, SI texnologiyalaridan foydalanishda ayrim muammolar ham mavjud:

- Axloqiy masalalar: Haddan tashqari avtomatlashtirish o'quvchilarning mustaqil fikrlashini kamaytirishi mumkin.

- Noto'g'ri ma'lumot riski: Ayrim SI tizimlari noto'g'ri yoki buzilgan ma'lumotlarni taqdim etishi mumkin.

- Texnologik qaramlik: AI vositalariga haddan ortiq tayanish inson tafakkurining tabiiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

- Ma'lumot xavfsizligi: Talabalar ma'lumotlarini himoya qilish masalasi jiddiy e'tibor talab qiladi.

Natijalar va muhokama

Tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, sun'iy intellektdan samarali foydalangan ta'lim muassasalarida: o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi 20–30% ga oshgan; motivatsiya va ishtirok darajasi ko'tarilgan; o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqot samaraliroq bo'lgan. UNESCO (2023) ma'lumotlariga ko'ra, dars rejalashtirish va baholash jarayonlarini SI yordamida avtomatlashtirish o'qituvchilarning ish vaqtini 25–40% gacha tejash imkonini beradi.

Sun'iy intellekt ta'lim tizimini tubdan o'zgartirmoqda. U o'qituvchini almashtirmaydi, balki uning samaradorligi va ijodkorligini oshiradi. Maqsadli va oqilona qo'llanilganda, SI ta'lim sifatini yaxshilaydi, o'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi va inson omiliga asoslangan raqamli transformatsiyani amalga oshiradi. Kelajakda O'zbekistonda sun'iy intellekt asosidagi 'aqlli ta'lim tizimlari'ni joriy etish ta'lim sifatini oshirishda muhim omil bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. UNESCO. (2023). Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policymakers. Parij: UNESCO Publishing.
2. Almazova N., Rubtsova A. (2022). AI Tools in Education: Opportunities and Challenges. Modern Education Research, 8(4), 115–123.
3. OECD. (2023). AI in Learning: The Future of Digital Education. Parij: OECD Publishing.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2023-yil 28-iyul). PQ-266-sonli Qaror: 'Raqamli ta'limni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida.'
5. Anderson T. (2021). The Future of AI-Powered Learning Systems. Berlin: Springer.

